

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
29.08.2013 № 6/23-563

ПРОГРАМА
пошуку і впорядкування поховань жертв війни
та політичних репресій у Донецькій області
на 2013-2017 роки

м. Донецьк
2013 рік

ПАСПОРТ

Програми пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій у Донецькій області на 2013-2017 роки

1. **Ініціатор розроблення Програми** – департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації, обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій.

2. **Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення Програми** – Указ Президента України від 19 жовтня 2012 року № 604/2012 «Про заходи у зв'язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років».

3. **Розробник Програми** – департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації, обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій.

4. **Відповідальний виконавець Програми** – департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації, обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій.

5. **Учасники Програми** – виконавчі органи міських рад, райдержадміністрації, громадські організації та підприємства.

6. **Мета** – здійснення протягом 2013-2017 років на території області пошуку та взяття на облік всіх невідомих поховань осіб, які загинули або безвісти зникли в роки Великої Вітчизняної війни, та виконання міжнародних зобов'язань України.

7. **Термін реалізації Програми** – 2013-2017 роки.

8. **Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього: 3815,0 тис. грн.,**

у тому числі: коштів державного бюджету - 800,0 тис. грн.,
коштів обласного бюджету - 2475,0 тис. грн.
інші джерела - 540,0 тис. грн.

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Усього витрат на виконання програми (тис. грн.)	Роки виконання програми				
		2013	2014	2015	2016	2017
Державний бюджет	800,0		200,0	200,0	200,0	200,0
Обласний бюджет	2475,0	495,0	495,0	495,0	495,0	495,0
Інші джерела	540,0	117,0	117,0	102,0	102,0	102,0
Обсяг ресурсів, усього, у тому числі:	3815,0	612,0	812,0	797,0	797,0	797,0

9. Критерії досягнення.

У результаті виконання заходів Програми буде здійснено:

- 10 «Вахт Пам'яті»;
- 5 семінарів з пошуковцями та громадськими організаціями;
- закінчення реконструкції пам'ятного воїнського Меморіалу в м. Красний Лиман;
- проведення благоустрою поховання військовослужбовців Червоної Армії на інтернаціональному кладовищі с. Лідіївка м. Донецьк;
- створення електронного каталогу військовослужбовців Червоної Армії, які загинули у роки Великої Вітчизняної війни на території Донецької області.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	5
2. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма	5
3. Визначення мети Програми	6
4. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел .... фінансування, строки та етапи виконання Програми	6
5. Перелік напрямків діяльності, завдань, заходів Програми та результативні показники	7
6. Очікувані кінцеві результати виконання Програми	8
7. Координація та контроль за ходом виконання Програми	8
Додаток 1. Ресурсне забезпечення Програми пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій у Донецькій області на 2013-2017 роки....	9
Додаток 2. Перелік завдань і заходів Програми пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій у Донецькій області на 2013-2017 роки	10

1. Загальні положення

Програма реалізується в рамках виконання Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років», Указу Президента України від 19 жовтня 2012 року № 604/2012 «Про заходи у зв'язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років».

Дана програма є продовженням Програми пошуку та впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій у Донецькій області на 2006-2010 роки.

Трагічні події ХХ сторіччя, Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років назавжди залишили на теренах Донеччини велику кількість поодиноких, братських, тимчасових та санітарних поховань. На території Донецької області на державному обліку як пам'ятки культурної спадщини періоду Великої Вітчизняної війни перебувають: братські могили – 885 од., поодинокі поховання – 111 од., жертвам фашизму – 16 од., односельцям, загиблим на фронтах війни – 328 од., бойовій техніці – 24 од., меморіальні комплекси – 31 од.

Проте, значна кількість військових поховань на території області досі перебуває у статусі безіменних, залишається невиявленою і потребує уточнень щодо імен загиблих.

За поки ще неповними даними меморіального видання «Книга пам'яті України» під час війни на полях боїв на території Донецької області загинуло майже 350 тисяч радянських бійців, з яких близько 106 тисяч воїнів вважаються такими, що пропали безвісти.

Певна кількість місць поховань жертв війни на території області перебуває в критичному стані. Виявляється значна кількість не облікованих поховань, які знаходяться під загрозою руйнування внаслідок господарського використання земель та несанкціонованих розкопок. Багатьом з цих поховань загрожує перспектива назавжди залишитися невідомими, оскільки вмирають ветерани війни та інші свідки трагічних подій минулого.

На території області продовжується пошук та ведення обліку всіх невідомих поховань осіб, які загинули або безвісти зникли. Це дасть змогу зберегти та утримати в належному стані пам'ятні місця і військові поховання на території області.

2. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

В історії кожної держави, кожного народу є дати і події, які стають знаковими і святими для нащадків. Такою знаковою віхою є Перемога нашого народу у Великій Вітчизняній війні. Однією з основних форм увічнення Перемоги та подвигу народу-переможця є упорядкування, збереження та спорудження пам'ятників, створення музеїв, меморіальних комплексів, присвячених Великій Вітчизняній війні. На сьогодні, велика кількість пам'ятників і пам'ятних знаків періоду Великої Вітчизняної війни зазнали руйнівного впливу часу і тому потребують відновлення.

Крім того, значна кількість пам'яток та меморіалів (військові поховання, пам'ятники воїнам-визволителям, історичні будівлі, меморіали тощо) потребує проведення робіт з ремонту, упорядкування їх території, визначення зон охорони та встановлення інформаційно-попереджувальних знаків (охоронних дощок), а також:

- впорядкування існуючих облікованих поховань осіб, які загинули на території Донецької області під час війни;

- ремонту і відновлення пам'яток Великої Вітчизняної війни, пошкоджених або зруйнованих пам'ятників та монументів у місцях поховань;

- проведення із залученням науковців та громадських організацій історико-архівних досліджень і польових експедиційних пошукових робіт з метою виявлення раніше невідомих поховань жертв воїн та політичних репресій, ексгумація, ідентифікація та перепоховання останків загиблих;

- встановлення імен загиблих осіб, які пропали безвісти під час Великої Вітчизняної війни;

- поповнення експозицій державних музеїв області;

- здійснення громадськими організаціями заходів з увічнення пам'яті жертв війни.

Реалізація вищезазначених заходів на обласному рівні потребує комплексного програмного підходу з визначенням відповідальних виконавців, термінів виконання, обсягів та джерел фінансування, в тому числі й за рахунок цільових коштів державного і місцевих бюджетів, як це встановлено статтею 6 Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років».

3. Визначення мети Програми

Мета Програми полягає у здійсненні протягом 2013-2017 років на території області пошуку, ведення обліку, впорядкування, збереження та утримання розташованих в Донецькій області поховань осіб, які загинули внаслідок воїн, депортацій та політичних репресій, поповненні експозицій державних музеїв Донецької області та вихованні шанобливого ставлення молоді до подвигу учасників Великої Вітчизняної війни.

4. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки та етапи виконання Програми

Програма є довгостроковою та розроблена на період 2013-2017 років.

Фінансування заходів Програми здійснюється відповідно до законодавства України за рахунок коштів, виділених в установленому порядку з державного бюджету, обласного бюджету та інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Такі заходи Програми як: польові пошукові роботи; архівні дослідження з виявлення необлікованих військових поховань часів Великої Вітчизняної війни; встановлення імен загиблих у роки війни; перепоховання їх останків; з'ясування долі радянських воїнів, які пропали безвісти; поповнення новими знахідками експозицій державних музеїв Донецької області – планується

реалізовувати за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів, шляхом залучення до їх виконання громадських організацій пошуково-краєзнавчого спрямування.

Орієнтовні обсяги фінансування Програми складають 3815,0 тис. грн. за рахунок коштів державного бюджету, обласного бюджету та інших джерел не заборонених чинним законодавством. Обсяги коштів, що пропонуються на виконання Програми, наведені у додатку 1.

5. Перелік напрямків діяльності, завдань, заходів Програми та результативні показники

Основні напрямки діяльності для досягнення мети Програми:

- пошук поховань та непохованих останків загиблих воїнів, жертв війни;
- упорядкування поховань загиблих воїнів жертв війни;
- ремонтні та відновлювані роботи на пам'ятках, монументах, пам'ятниках.

Для досягнення мети Програми розроблена система програмних завдань:

- історійко-архівна діяльність;
- встановлення надгробків та інших меморіальних споруд на новоутворених місцях поховань;
- проведення досліджень, інвентаризації і впорядкування на території Донецької області місць поховань іноземців, які перебували в таборах для військовополонених та інтернованих осіб;
- проведення експедиційної й дослідницької роботи з пошуку і впорядкування поховань жертв війни;
- здійснення в установленому порядку ексгумації й ідентифікації останків воїнів, загиблих під час Великої Вітчизняної війни, та їх перепоховання з почестями на кладовищах;

Програма реалізовується через здійснення конкретних заходів.

Найважливіші заходи Програми наступні:

- проведення бібліографічних та архівних досліджень;
- створення електронної бази даних щодо осіб, які загинули під час Великої Вітчизняної війни на території області;
- дослідження бойового шляху частин та підрозділів, що захищали Донецьку область у 1941 році та звільняли у 1943 році;
- розробка карт (схем) з нанесенням на них місць масових та поодиноких поховань, рубежів оборони, місць боїв;
- виявлення невідомих військових поховань, жертв війни та політичних репресій, ексгумація, дослідження та перепоховання ексгумованих останків;
- проведення заходів (5 семінарів, 10 «Вахт Пам'яті», круглі столи) з метою військово-патріотичного виховання молоді;
- ремонтні та відновлювані роботи на пам'ятному військовому Меморіалі в м. Красний Лиман;
- проведення благоустрою поховання військовослужбовців Червоної Армії на інтернаціональному кладовищі с. Лідіївка м. Донецьк.

Реалізація Програми дозволить з мінімальним навантаженням на обласний бюджет виконати протягом 5 років у повному обсязі завдання державної політики загиблих у роки бойових дій на території Донецької області та померлих в шпиталях у 1941-1945 роки.

Перелік заходів Програми із визначенням строків виконання, виконавців, очікуваних результатів, обсягів і джерел фінансування наведено у додатку 2.

6. Очікувані кінцеві результати виконання Програми

Виконання Програми дасть змогу протягом 2013-2017 років здійснити на території області впорядкування пам'яток, присвячених подіям 1941-1945 років, поліпшити технічний стан та відновити естетичний вигляд пам'яток, поліпшити соціально-політичну ситуацію у справі увічнення та вшанування пам'яті радянських воїнів, загиблих під час визволення Донецької області, підвищити рівень військово-патріотичного виховання молоді, її готовності до захисту Вітчизни та організувати належну щорічну підготовку до святкування Дня Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

В результаті виконання передбачених заходів Програми буде здійснено:

- 10 «Вахт Пам'яті»;
- 5 семінарів з пошуковцями та громадськими організаціями;
- закінчено реконструкцію пам'ятного воїнського Меморіалу в м. Красний Лиман;
- проведено благоустрій поховання військовослужбовців Червоної Армії на інтернаціональному кладовищі с. Лідіївка м. Донецьк;
- створено електронний каталог військовослужбовців Червоної Армії які загинули у роки Великої Вітчизняної війни на території Донецької області.

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Безпосередній контроль за виконанням заходів Програми здійснює постійна комісія обласної ради питань житлово-комунального господарства будівництва та архітектури.

Щорічно до 01 лютого надавати інформацію щодо виконання заходів Програми до постійної комісії обласної ради питань житлово-комунального господарства будівництва та архітектури.

Заслуховувати про хід виконання завдань та заходів Програми на колегії облдержадміністрації (один раз на два роки).

Проведення моніторингу виконання Програми покладається на обласну комісію у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій.

**Ресурсне забезпечення Програми пошуку і впорядкування поховань жертв
війни та політичних репресій у Донецькій області
на 2013-2017 роки**

тис. грн.

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Усього витрат на виконання програми	Роки виконання програми				
		2013	2014	2015	2016	2017
Державний бюджет	800,0		200,0	200,0	200,0	200,0
Обласний бюджет	2475,0	495,0	495,0	495,0	495,0	495,0
Інші джерела	540,0	117,0	117,0	102,0	102,0	102,0
Обсяг ресурсів, усього, у тому числі:	3815,0	612,0	812,0	797,0	797,0	797,0

ПЕРЕЛІК
завдань і заходів Програми пошуку і впорядкування поховань
жертв війни та політичних репресій у Донецькій області на 2013-2017 роки

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання	Строк виконання	Орієнтований обсяг фінансування, тис. грн.						
				Фінансування	Разом	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Пошук поховань та непохованих останків загиблих воїнів, жертв війни	Історико - архівні, бібліографічні дослідження; - створення електронної бази даних що до осіб , які загинули під час Великої Вітчизняної війни на території області; - дослідження бойового шляху частин та підрозділів Червоної Армії; - розробка карт-схем з нанесенням на них масових та одиноких поховань, міст боїв тощо, проведення заходів (5 семінарів, 10 «Вахт Пам'яті», кругли столи) з метою військово-патріотичного виховання молоді	Департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації, обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій	2013-2017 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	515,0	100,0	115,0	100,0	100,0	100,0
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	-
				Обласний бюджет	425,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0
				Інші джерела	90,0	15,0	30,0	15,0	15,0	15,0
	Польові експедиційно-пошукові роботи з виявлення невідомих поховань останків загиблих воїнів, жертв війни та політичних репресій, ексгумація, дослідження, ідентифікація	Обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій	2013-2017 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	1140,0	200,0	235,0	235,0	235,0	235,0
				Державний бюджет	200,0	-	50,0	50,0	50,0	50,0
				Обласний бюджет	850,0	170,0	170,0	170,0	170,0	170,0
				Інші джерела	90,0	30,0	15,0	15,0	15,0	15,0

Упорядкування поховань загиблих воїнів, жертв війни	Перепоховання останків загиблих воїнів, жертв війни	Обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій, виконавчі органи міських рад, райдержадміністрації	2013-2017 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	710,0	102,0	152,0	152,0	152,0	152,0
				Державний бюджет	200,0		50,0	50,0	50,0	50,0
				Обласний бюджет	450,0	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0
				Інші джерела	60,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
	Екзгумація, дослідження (ідентифікація), депонування непохованих останків загиблих воїнів, жертв війни	Обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій, виконавчі органи міських рад, райдержадміністрації	2013-2017 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	260,0	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	-
				Обласний бюджет	200,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
				Інші джерела	60,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
	Упорядкування існуючих іноземних військових поховань, могил загиблих воїнів, пам'ятників та пам'ятних знаків учасникам Великої Вітчизняної війни: - розробка карт-схем з нанесенням на них масових та одиноких поховань, міст боїв; - створення електронного каталогу військовослужбовців Червоної Армії які загинули у роки Великої Вітчизняної війни на території Донецької області	Департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації, обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій, виконавчі органи міських рад, райдержадміністрації	2013-2017 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	660,0	92,0	142,0	142,0	142,0	142,0
				Державний бюджет	200,0	-	50,0	50,0	50,0	50,0
				Обласний бюджет	400,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0
				Інші джерела	60,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Ремонтні та відновлювальні роботи на пам'ятках, монументах, пам'ятниках	Ремонт і відновлення пошкоджених, або зруйнованих пам'ятників та монументів у місцях поховань, що перебувають на державному обліку	Департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації, обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв	2013-2017 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	530,0	66,0	116,0	116,0	116,0	116,0
				Державний бюджет	200,0		50,0	50,0	50,0	50,0

	як пам'ятки культурної спадщини, розробка науково-проектної документації з визначення меж зон охорони виготовлення та встановлення охоронних дощок: - провести реконструкцію пам'ятного воїнського Меморіалу в м. Красний Лиман та благоустрій поховання військовослужбовців Червоної Армії на інтернаціональному кладовищі с. Лідіївка м. Донецьк	війни та політичних репресій, виконавчі органи міських рад, райдержадміністрації		Обласний бюджет	150,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
				Інші джерела	180,0	36,0	36,0	36,0	36,0	36,0
РАЗОМ:				З державного бюджету	800,0		200,0	200,0	200,0	200,0
				З обласного бюджету	2475,0	495,0	495,0	495,0	495,0	495,0
				Інші джерела	540,0	117,0	117,0	102,0	102,0	102,0
				Разом за програмою	3815,0	612,0	812,0	797,0	797,0	797,0

Примітка: Заплановані суми можуть коригуватися в залежності від річних обсягів робіт та в межах загальних асигнувань, передбачених на зазначені цілі.